

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Факультет	Образотворче мистецтво	Рівень вищої освіти	перший
Кафедра	Графіка	Рік навчання	4
Галузь знань	02 Культура і мистецтво	Вид дисципліни	лекційна
Спеціальність	023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»	Семестри	8

Історія і наукове дослідження графічних мистецтв

Семестр VIII (весняний семестр 2022 р.)

31 січня — 09 квітня

Викладач

Ірина ТЕСЛЕНКО, кандидат мистецтвознавства, ст.
викладач каф. АВМ

Е-mail irinates912@gmail.com

Заняття (дистанційно на платформі zoom:
<https://us04web.zoom.us/j/7178804262?pwd=dCtZOGxwRlVCeGRpRUhieW1kNzM1QT09> – лекції

Консультації дистанційно: у телеграм щодня з 9-00 до 18-00
очно: середа 12-20 у холі бібліотеки

Адреса к. 209, поверх 2, корпус 3, вул. Мистецтв 11

Телефон 0509318908 (особистий номер)

КОМУНІКАЦІЯ З ВИКЛАДАЧЕМ

У час поза занять студенти можуть спілкуватися з викладачем за допомогою групи у Телеграм, а також шляхом електронного листування. З понеділка по

п'ятницю з 9-00 до 18-00, можливі короткі консультації у стінах академії до чи після пари.

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна не має обов'язкових передумов для вивчення.

НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

Навчальний посібник:

Герчук Ю.Я. История графики и искусства книги. – М., 2000

ПОСИЛАННЯ НА МАТЕРІАЛИ

Сайт про гравюру - [http://gravures.ru/ Gravures.ru](http://gravures.ru/)

Музей мистецтва Метрополітен

- <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/336211>

Галерея Альбертина - <https://www.albertina.at/en/collections/drawings-prints/>

ДМОМ ім. О.С. Пушкіна (Москва) - Німецька гравюра <http://germanprints.ru/>

Артхив - <https://artchive.ru/quizzes/test:96>

НЕОБХІДНЕОБЛАДНАННЯ

Комп'ютерна техніка (ноутбук, планшет тощо) з можливістю виходу до мережі Інтернет, екран. Програми, необхідні для виконання завдань:

Microsoft Word

МЕТА Й ЗАВДАННЯ КУРСУ

Курс призначений для поширення світоглядного інструментарію художників-графіків, формування навичок наукового дослідження творів графічного мистецтва, набуття вмінь використовувати здобуті знання у науково-дослідницькій роботі. Має забезпечити набуття визначених освітньою програмою компетентностей (**ЗК4**. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; **ЗК9**. Здатність зберігати та примножувати культурно-мистецькі, екологічні, моральні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя; **ФК5** Здатність застосовувати знання історії

українського і зарубіжного мистецтва та дизайну в художньо-проектній діяльності), та програмних результатів навчання (ПРН13 Знати надбання національної та всесвітньої культурно-мистецької спадщини)

Мета курсу: вивчення основних етапів розвитку мистецтва графіки, що визначали характер цього розвитку. **Предмет навчальної дисципліни** – закономірності виникнення та розвиток мистецтва графіки на різних етапах світової історії

Дисципліна забезпечує спеціалізовані (фахові) компетентності: Здатність застосовувати знання з історії графічних мистецтв та спрямована на формування навичок дослідницької роботи у студентів

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Спрямованість та академічна специфіка дисципліни визначається формально-логічною структурою побудови навчального плану та характером запропонованих для формування компетентностей.

Дисципліна вивчається упродовж шостого семестру / 4-й курс / (3 кредити ECTS, 90 навчальних години, в тому числі 16 годин — аудиторних лекцій, 14 годин семінарських занять, та 60 годин — самостійної роботи у межах семестру).

Тема 1. Вступ до курсу. Графічні мистецтва Давнього світу і Середньовіччя.

Тема 2. Графіка XV - XVIст.

Тема 3. Графічні мистецтва XVII – XVIII ст.

Тема 4. Графічні мистецтва XIX ст.

Тема 5. Графіка кінця XIX – початку XX ст.

Тема 6. Зарубіжна графіка XX ст.

Тема 7. Українська графіка XVII – першої половини XX ст.

Тема 8. Українська графіка другої половини XX ст. Українська графіка кінця XX – початку XXI ст.

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст дисципліни викладається студентам у формі лекцій. Форма викладу діалогічна, відкрито-комунікаційна, припускає розв'язання поточних

дисциплінарних питань, підтем та практичних завдань. Теми розкриваються шляхом лекційних та семінарських занять. Практичні та лабораторні заняття не передбачені. Самостійна робота здобувача спрямована на здобуття вмінь та навичок на ґрунті здобутих під час аудиторної роботи знань. Основним змістом самостійної роботи є пошук додаткової інформації, її аналіз та інтерпретація, підготовка усних доповідей за лекційними темами дисципліни.

ФОРМАТ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

Формою контролю є залік. Для отримання заліку необхідно відвідувати і брати активну участь у семінарських заняттях скласти рубіжні етапи контролю у формі поточних перевірок виконання завдань аудиторної частини курсу та самостійної роботи. Виконання усіх форм дає студенту 90 балів. Для тих студентів, які бажають покращити результат, передбачена можливість написання студентської наукової статті, за попередньо узгодженою з викладачем темою (до 10 балів).

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Національна	Бали	ECTS	Диференціація А (внутрішня)	Національна	Бали	ECTS
відмінно	90–100	А	A+ 98–100	задовільно	64–74	D
			A 95–97		60–63	E
			A- 90–94	незадовільно	35–59	FX
добре	82–89	В		незадовільно (повторне проходження)	0–34	F
	75–81	С				

ПРАВИЛА ВИКЛАДАЧА

Студенти мають вимикати звук на мобільних телефонах під час очних занять. Користування будь-якими гаджетами під час пар, можливе лише тоді, коли заняття проходять у змішаному форматі, дистанційно та або це потрібно для презентації матеріалу (під час проведення практичних чи лекційних занять).

Відвідування дистанційних лекцій є **обов'язковою складовою** для отримання заліку з дисципліни. Під час Zoom конференцій студент має

ввімкнути камеру та вимкнути мікрофон. Якщо студент вимикає камеру, викладач має право від'єднати його з zoom конференції (студент, що присутній на парі з вимкненою камерою, автоматично вважається таким, хто на парі не присутній).

Аудиторна робота регламентується викладачем в залежності від теми, типу лекційного спілкування та тривалості його окремих складових.

Викладачем підтримується висловлювання студентами власних думок та аналізу у процесі обговорення тем, а також (після дозволу викладача) під час лекцій.

У випадках відрядження, хвороби (інших форс-мажорних обставин) викладач має перенести заняття на вільний день за попередньою домовленістю зі студентами.

ПОЛІТИКА ВІДВІДУВАНOSTI

Пропуски занять без поважних причин не припустимі, за відсутність на семінарі (без вагової причини) студент втрачає право відпрацювати бали за пропущений семінар. Допустимим є запізнення на заняття до 5 хв. У випадку пропуску заняття (занять) з поважних причин, студент має самостійно виконати програму теми або іншого змістовного компоненту, у форматі що попередньо узгоджується з викладачем. В разі необхідності студент може звертатися за консультаціями до викладача. У разі необхідності добору додаткових балів програмою дисципліни передбачена можливість виконання додаткових навчальних завдань (як письмових, так і усних).

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Студенти зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності (у своїх доповідях, статтях, при складанні заліку тощо). Жодні форми порушення академічної доброчесності не є прийнятними. Якщо під час рубіжного контролю помічено не доброчесне використання інформації, студент втрачає право отримати бали за тему. Якщо це відбулось в процесі заліку — студент втрачає усі бали, та має перескладати залік за усіма темами.

Корисні посилання: <https://законодавство.com/zakon-ukrajiny/stattya-akademichna-dobrochesnist-325783.html>

<https://saiup.org.ua/novyny/akademichna-dobrochesnist-shho-v-uchniv-ta-studentiv-na-dumtsi/>

РОЗКЛАД КУРСУ

Дата	Тема	Вид заняття	Зміст	Годин	Поточний контроль	години
			VI СЕМЕСТР			
	1	лекція	Вступ до курсу. Графічні мистецтва Давнього світу і Середньовіччя	2		
	2	лекція	Графіка XV - XVIст.	2	проведення семінарського заняття	2
	3	лекція	Графічні мистецтва XVII – XVIII ст.	2	проведення семінарського заняття	2
	4	лекція	Графічні мистецтва XIX ст.	2	проведення семінарського заняття	2
	5		Графіка кінця XIX – початку XX ст.	2	проведення семінарського заняття	2
	6	лекція	Зарубіжна графіка XX ст..	2	проведення семінарського заняття	2
	7	лекція	Українська графіка XVII – першої половини XX ст.	2	проведення семінарського заняття	2
	8		Українська графіка другої половини XX ст. Українська графіка кінця XX – початку XXI ст.	2	Виконання	2
		залік				

РОЗПОДІЛ БАЛІВ

Модуль/Тема	Форма звітності	Бали
1	Поточний контроль	0–10
2	Поточний контроль	0–10
3	Поточний контроль	0–10
4	Поточний контроль	0–10
5	Поточний контроль	0–10
6	Поточний контроль	0–10
7	Поточний контроль	0–10
8	Модульний контроль	0-10
	Всього балів	80

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

	Бали		Критерії оцінювання
	0–20	0–40	
A+	20	40	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, надав додаткові матеріали та приклади за темою. Відповів на додаткові питання. Розширив роботу до рівня тез до конференції. Подача акуратна, без помилок
A	17–19	37–39	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, надав додаткові матеріали за темою. Подача акуратна, без помилок
A-	16	36	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, подача акуратна, без помилок
B	12–15	32–35	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, але зробив декілька незначних помилок
C	8–11	22–31	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, але зробив значні помилки, є невеликі проблеми з форматкуванням
D	4–7	10–21	Студент не в повному обсязі опанував матеріал теми, робота виконана на недостатньому рівні із значними

			недоліками (недостатньо розкрита тема, малий обсяг, відсутність творчого підходу тощо), наявні проблеми з форматкуванням
Е	1–3	1–9	Студент в недостатньому обсязі опанував матеріал теми, виконана робота має багато значних недоліків (недостатньо розкрита тема, малий обсяг, невідповідність завданню, невчасна подача виконаної роботи, неохайність подання тощо).
	0	0	Пропуск рубіжного контролю

СИСТЕМА БОНУСІВ ТА ВІДПРАЦЮВАННЯ ПРОПУСКІВ

Передбачено додаткові бали за активність студента під аудиторної роботи (3), виступ на конференції або публікацію статті за темою дослідження, виконані в межах дисципліни (5–8), а також участь у виконанні колективних /творчих чи науково-дослідних/ завдань (1–3). Максимальна кількість балів: 10.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Розширений список літератури наведено у методичних матеріалах. Також на заняттях викладач може порекомендувати додаткові джерела інформації.

Основна література:

1. Алексеева М.А. Гравюра петровского времени. – Л.: Искусство, 1990.
2. Английская гравюра 18 века. - М., 1987. (Очерки по истории и технике гравюры)
3. Баку Розелин. – Французский рисунок XVIII века. - М.: Изобраз. искусство, 1987.
4. Белецкий П. Русская книжная графика начала XX века и японская цветная ксилография // Книга и графика. – М.: Наука, 1972. – С.226 – 231.
5. Бірюльов Ю. Мистецтво Львівської сецесії. – Лівів: Центр Європи, 2005. – 184.
6. Верба І.І. Мистецтво графіки. – К., 1968.
7. Виппер Б.Р. Графика//Виппер Б.Р. Введение в историческое изучение искусства. – М.: Изобразительное искусство, 1985. –С.12 - 77.
8. Гаврилова Е.И. Русский рисунок XVIII века. –Л.: Художник РСФСР, 1983.
9. Герчук Ю. Я. История графики и искусства книги. – М.: Аспект-пресс, 2000.

10. Голландський офорт 17 века. – М., 1987. (Очерки по истории и технике гравюры)
11. Гравюра 20 века Западной Европы и Америки. - М., 1987. (Очерки по истории и технике гравюры)
12. Итальянская гравюра 15 – 16 вв. – М., 1987. (Очерки по истории и технике гравюры)
13. Запаско Я.П. Мистецтво книги на Україні в ХУІ – ХУІІІ ст. – Видавництво Львівського університету, 1981.
14. Каганов І.Я. Українська книга кінця ХУІ – ХУІІІ ст. – Х., 1959.
15. Кристеллер П. История западноевропейской гравюры XV – XVIII в. – М.: ГИЗ, 1939.
16. Ковтун Е. Ф. Русская футуристическая книга. – М.: Книга, 1989. – 248 с.
17. Лагутенко О. Українська графіка першої третини ХХ століття. – К.: Грані – Т, 2006. – 240 с.
18. Логвін Г.Н. Гравюри українських стародруків ХУ – ХУІІІ ст. – К.: Дніпро, 1980.
19. Муратова К.М. Мастера французской готики XII – XIII. Вв. – М.: Искусство, 1988.
20. Нидерландская гравюра 15 – 16 вв. – М., 1987. (Очерки по истории и технике гравюры)
21. Офорты Гойи и западноевропейская гравюра 19 века. – М., 1987. (Очерки по истории и технике гравюры)
22. Розенберг П. Французский рисунок XVII века. – М.: Изобраз. искусство, 1985.
23. Русская гравюра 16 – 17 вв. - М.: Изобраз. искусство, 1987. (Очерки по истории и технике гравюры)
24. Русская гравюра 18 – нач. 20 в. - М., 1987. (Очерки по истории и технике гравюры)
25. Сидоров А.А. Русская графика начала XX века. – М.: Искусство, 1969. – 296 с.
26. Средневековый bestiary = The medieval bestiary//Авт. и коммент. К. Муратова. – М., 1984.
27. Советская гравюра. - М, 1987 (Очерки по истории и технике гравюры).
28. Соколюк Л.Д. Графіка бойчукістів. Харків – Нью-Йорк: видання часопису “Березіль”, 2002. – 224 с.
29. Степовик Д. Українська графіка ХУІ – ХУІІІ ст., К.: Наукова думка, 1982.
30. Українська графіка ХІ – початку ХХ століття/ Авт.- упорядник. А.В’юник. – К., 1994.
31. Українська книга ХУІІ – ХУІІІ ст., К., 1926.
32. Флекель М.И. От Маркантонио Раймонди до Остроумовой – Лебедевой. Очерки по истории и технике репродукционной гравюры. – М.: Искусство, 1987.

33. Французская гравюра 15 – 17 вв. – М, 1987. (Очерки по истории и технике гравюры)
34. Французская гравюра 18 в. – М., 1987. (Очерки по истории и технике гравюры)
35. Фоменко В.М. Григорій Левицький і українська гравюра. – К.: Наукова думка, 1970.
36. Щепкина М. В. Миниатюры Хлудовской псалтыри – М., 1977.

ДОДАТОК А

Теми та плани до семінарських занять

СЕМІНАР 1

ГРАФІЧНЕ МИСТЕЦТВО СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ

1. Мистецтво рукописної книги: матеріали, інструментарій, історико-культурні умови створення середньовічних рукописів
2. Ранньосередньовічні рукописи
3. Каролінгське Відродження: мистецтво книги. Каролінгський мінукул. Біблія Карла Лисого. Утрехтська Псалтир
4. Манускрипти герцогів бургундських

СЕМІНАР 2

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ РИСУНОК ДОБИ ВІДРОДЖЕННЯ

1. Рисунок Північної Італії (А. Мантенья, С.Ботичеллі, А.Полайоло)
2. Рисунки Саддро Ботичеллі до «Божественної комедії» Данте
3. Нідерландська школа рисунку: Ян ван Ейк, Рогір ван дер Вейден

СЕМІНАР 3

АЛЬБРЕХТ ДЮРЕР. ЙОГО ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ПОДАЛЬШОГО РОЗВИТКУ ДРУКОВАНОЇ ГРАФІКИ В ЄВРОПІ

1. Начала друкованої графіки в Європі: історико культурні передумови. Перші зразки
2. Типографський винахід Гутенберга та розвиток гравюри

3. Роль національних шкіл друкованої гравюри у розвитку європейської графіки
4. Дюрер графік: рисунки А. Дюрера
5. Дереворити Дюрера
6. Різцеві гравюри Дюрера
7. Вплив техніки Дюрера на графіку європейських країн

СЕМІНАР 4

ЄВРОПЕЙСЬКА ГРАФІКА НА ЗЛАМІ ХІХ -ХХ СТ.

1. Особливості розвитку графічних технік в історико-культурних умовах кінця ХІХ ст.
2. Особливості розвитку ліногравюри
3. Рисунки Вінсента ван Гога
4. Графіка Тулуз-Лотрека
5. Особливості розвитку плакату
6. Графіка доби модерну

СЕМІНАР 5

УКРАЇНСЬКА ГРАФІКА ХІХ СТ.

1. Особливості розвитку рисунку і друкованої графіки на українських землях в першій половині ХІХ ст.
2. Рисунки та офорти Т.Г. Шевченка як вищий здобуток української графіки ХІХ ст.
3. Відкриття рисувальних класів та художніх шкіл в Україні. Їх роль у зростанні фахового рівня рисунку. Видання літографованих альбомів, естампних аркушів та лубка.

СЕМІНАР 6

УКРАЇНСЬКА ГРАФІКА ПЕРШОЇ ТРЕТИНИ ХХ СТ.

1. Графіка символізму, модерну, ранній модернізму (Владислав Яроцький, Гнат Колцуняк, Модест Сосенко, Олена Кульчицька; Георгій Золотов, Михайло Жук, Василь Кричевський, Віктор Замирайло, Олександр Мурашко, Георгій Нарбут, Всеволод Максимович Євген Агафонов, Федір Надеждін, Микола Недашковський, Леонід Розенберг)
2. Мистецькі школи 1917–1920 років (майстерня графіки УАМ, школа М. Бойчука, Вільна академія Підгорецького, студія Олекси Новаківського, Роберт Лісовський, Петро Холодний, Павло Ковжун)
3. Графіка 1920-х – початку 1930 рр.(творчість учнів Михайла Бойчука і Налепинської-Бойчук. Творчість Марії Юнак, Оксани Павленко, Євгена Сагайдачного, Харитини Омельченко та ін.)
4. Графіка конструктивізму (ескізи сценічних декорацій О. Хвостенка-Хвостова, Анатолія Петрицького, Вадима Меллера)
5. Експресіоністичні шукання в книжковій графіці М. Бутовича та О. Сорохтея

СЕМІНАР 7

ГРАФІКА ХАРКОВА ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТ.

1. Збереження та розвиток традицій різцевої гравюри у творчості В. Ігуменцева.
2. Техніка офорту у творах Н. Мироненко.
3. Своєрідність тематики і техніки П. Макова.
4. Майстерність шовкографії О. Кудіновій.
5. Театральні плакати В. Кулікова, І. Яхіна, В. Шевченка, О. Векленка.